

Марина Жовнір,

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри українознавства
та гуманітарної підготовки
Полтавського державного медичного
університету,
м. Полтава, Україна

Тетяна Лещенко,

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри українознавства
та гуманітарної підготовки
Полтавського державного медичного
університету,
м. Полтава, Україна

БІБЛІОТЕКА ЯК СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ОСЕРЕДОК: ІДЕЇ КООПЕРАЦІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ

***Ключові слова:** новітні технології, українська мова, українська мова як іноземна, українознавство, бібліотека.*

Модернізація освітньої системи не відокремлена від планомірного впровадження новітніх технологій шляхом системного застосування у вишівському процесі сучасних форм та методів, активного залучення оновлених форматів викладання та локацій. Раціональне поєднання традиційної освітньої лінії навчання з новими форматами викладання уповні відповідають запитам сучасних здобувачів освіти, впливають на фактор мотивації і цікавості до навчання. Посутні зміни відбулися в освітній галузі з усіма наявними основними інституціями та допоміжним фондом, зокрема й бібліотеками, формат і роль яких як у навчальному процесі, так і в позааудиторному житті здобувачів освіти постійно змінюється.

У цій розвідці ми зосереджуємо увагу на залученні бібліотечного ресурсу під час викладання дисциплін

гуманітарного циклу, зосібна української мови / української мови як іноземної, українознавства, в медичному закладі вищої освіти. Зростання актуальності активного залучення бібліотечного фонду стало можливим у результаті трансформування сучасної бібліотеки, стрімкого розвитку бібліотечної науки, посилення її зв'язку з інформаційним дискурсом.

Питання урізноманітнення навчальної інструментарію організації навчально-виховного процесу не нові, утім українські необхідні й розглянуті у низці наукових праць лінгводидактико-теоретиків і педагогів-практиків (Л. Варченко-Троценко, К. Газдюк, О. Глазунова, Л. Діденко, І. Дробіт, Г. Дуденей, Ж. Краснобаєва-Чорна, І. Косенко, Н. Морзе, Л. Мельник, А. Нісімчук, Є. Смирнова-Трибульська, І. Твердохліб, Т. Чаюк, К. Чернова, В. Юфименко, G. Doran, T. Chan, J. Hwang, J. Hidasi, T. Malon, R. Morel, D. Tafazoli, M. Wolfe та ін.). Незважаючи на увагу до окресленої проблематики та помітні напрацювання, передовсім у площині вивчення новітніх педагогічних технологій та специфіки їх упровадження у вишівське викладання загалом, а також розгляді ефективних методів і засобів навчання фахових предметів із використанням різноформатних новітніх методів навчання, балансу поєднання новітніх методів навчання з традиційними тощо, лінгводидактичний простір еволюціонує і з'являються нові питання, на які потрібно шукати відповіді. Серед них – осучаснення й урізноманітнення локацій для ведення навчально-виховного процесу.

У цій розвідці ми апелюємо до феномену бібліотеки не випадково, оскільки останні кілька років продемонстрували спроможність традиційної бібліотечної системи змінюватися й відповідати запитам сьогодення: «Публічні бібліотеки України дотримуються стратегії переходу від традиційної книгозбірні до динамічного інформаційного центру, що стало можливим завдяки організаційним змінам, які відбулися на тлі

широкомасштабного впровадження інформаційних технологій у всі виробничі процеси» [2, с. 38].

Важливо, що не лише інформатизація суспільного простору й диджиталізація освітньої та культурної сфер сприяли концептуальним змінам в алгоритмі роботи різнорівневих бібліотек на всій території України. Оновлення вимог, бажання й потреба відповідати світовим стандартам і конкурувати з установами такого ж призначення, які надають послуги різновіковим категоріям населення в європейських країнах, значно розширили спектр функцій вітчизняних бібліотек: до базових інформаційної й комунікативної додано культурну, освітню, дозвілєву. При цьому традиційна інформаційна все частіше набуває ознак інформаційно-аналітичної. Натепер бібліотеки активно взаємодіють із людьми у варіативних форматах, забезпечуючи безперервний відкритий та вільний доступ до інформації з подальшою її обробкою різними категоріям населення, відповідаючи запитам сучасного читача, передовсім студента.

Аудиторна й позааудиторна робота в бібліотеках з наявним бібліотечним фондом та усіма його атрибутами постає специфічним, сформованим протягом тривалого часового відтинку, фіксованим у свідомості процесом. Допускаємо, що на рівні повсякденної свідомості здобувача освіти бібліотека мислиться як щось звичне, рутинна частина навчального процесу, те, що є атрибутом навчання у виші, елементом студентського життя й корелює з процесом здобування нових знань, формування загальних і фахових умінь і навичок. Це, вірогідно, доповнює аксіологічну парадигму сучасної молоді. Утім, цілком слушно, що «у свідомості студентів бібліотека починає асоціюватися із оновленим простором для навчання, проведення вільного часу та спілкування з друзями» [1, с. 214].

Розглядаємо як активне залучення навчальних матеріалів, наявних у бібліотеках, так і використання локацій для

проведення аудиторних занять у форматі зустрічей, майстерень, фахових воркшопів, віртуальних екскурсій, переглядів навчальних фільмів / презентацій, організації мінігрупових та групових заходів, ділових ігор, тренінгів, інтерв'ю, майстер-класів, квестів, ситуаційних аналізів, проектної роботи, моделювання, публічних виступів тощо.

Зміна локації – крок до урізноманітнення етапу подачі й пояснення нового матеріалу за рахунок залучення сучасного навчального контенту, а також можливість занурення здобувачів освіти в наближене до обговорюваного на занятті середовище. Приміром, іноземні здобувачі освіти часто пізнавали культуру роботи з бібліотечними фондами навчального закладу, який обрали для навчання, долучалися до активного користування літературою, комп'ютерами, інтернетом у вітчизняних читальних залах. Для них бібліотека стала місцем вивчення української мови як іноземної, поглиблення інформації про Україну й українців, її культуру, звичаї, традиції побуту й дозвілля, ментальні особливості як представників окремої етнічної спільноти. Це вмотивовує трансляцію тематично реляційних відеофрагментів, аудіосупроводу, наявних у бібліотеках, а також дозволяє корегувати організацію навчального процесу відповідно до власних запитів.

Крім цього, зауважимо про наявність у бібліотечному фонді електронних ресурсів та можливість послуговуватися ними, що пояснюємо нещодавньою зміною спектру пропонованих бібліотеками послуг та його традиційного формату. Доступ до інтернету дає змогу легко й максимально швидко знаходити контент і транслювати його як візуалізаційний супровід студентам. Це дозволяє залучити здобувачів освіти до роботи на занятті з вікторинами, навчальними дошками, мапами, хмаринами слів тощо. Вони з цікавістю долучаються до створення і поширення власного продукту, а можливість спільного вивчення, аналізу та обговорення результатів, дискусій

у невимушеній атмосфері бібліотеки, сучасному навчальному хабі, має низку переваг, оскільки передовсім залучає здобувача освіти до активної участі у процесі з метою опанування знаннями, посилює навчальну мотивацію, створює комфортні умови для реалізації навчального ресурсу і творчого потенціалу.

Отже, попри те, що для більшості користувачів, зосібна здобувачів освіти, бібліотека лишається чимось пов'язаним із навчанням, здобуванням нових знань, умінь і навичок шляхом використання літератури, зокрема читання книг, її функційний потенціал значно розширено: від можливості забезпечувати запити користувачів щодо отримання необхідної для навчання інформації, надання вільного доступу до неї на різноформатних носіях, платформах та ресурсах, створення атмосфери для роботи з літературним фондом до оновленого простору для навчання, проведення вільного часу, організації навчального процесу, спілкування з друзями.

Список використаних джерел

1. Zhovnir M. M., Leshchenko T. O. Library in the Language Consciousness of Modern Students: from a Book Depository to a Cultural and Educational Hub (Based on a Free Associative Experiment). *University Library at a New Stage of Social Communications Development. Conference Proceedings*. 2024. № 9. P. 204–216. DOI:10.15802/unilib/2024_313581 (дата звернення: 01.02.2025).

2. Чумак Є. Трансформація інформаційних ресурсів публічних бібліотек України в сучасних умовах. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. № 10, С. 36–48. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269445> (дата звернення: 01.02.2025).